

PÉCSI Dohánygyár

ÁRA:
2,30 Ft

VIII. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM

A PÉCSI DOHÁNYGYÁR DOLGOZÓINAK LAPJA

1991. FEBRUÁR

A Pécsi Dohánygyár privatizációjáról

A rajtköre már felleptünk

Múlt számunkban ott fejeztük be, hogy a VT az átalakulás mellett foglalt állást. Hogy miért csak a szándékról dönthetett a VT a végleges döntés helyett? Erre az alábbiak adnak magyarázatot.

Miközben a beérkezett ajánlatokat értékelte a tárgyaló delegáció, illetve készült a VT-előterjesztés, az állami vállalatok privatizációjáról szóló törvény megváltozott. Ennek értelmében az Állami Vagyonügynökség (ÁVÜ) jogköre kibővült, a privatizációs folyamat minden szakaszában véleményt nyilváníthat, és engedélye nélkül joghatályos nyilatkozatot nem tehet a vállalat.

A törvénymódosítás azt jelentette számunkra, hogy az eredetileg elképzelt átalakulási időszak meghosszabbodott. Amikor a VT október közepén (18-án) döntött az átalakulás szándékáról, egyúttal jelezte azt is, hogy a négy külföldi fél közül melyik az, akit a legmegfelelőbbnek talált. Az egész anyagot, vagyis az átalakulás szándékának indokolását, a vállalat hosszú távú stratégiai céljait, a befektetési felhívást, az erre kapott valamennyi választ, a VT értékelési szempontjait és a VT-határozatot benyújtottuk az ÁVÜ-nek. A módosított törvény alapján az ÁVÜ-nek a következő lehetőségei voltak:

- 30 napon belül dönt arról, hogy jóváhagyja a vállalat döntését,
- hiánypótlást rendel el, ha valamely fontos anyag nincs meg a döntéshez,
- 30 nappal meghosszabbítja saját eljárási idejét,
- elutasítja a vállalati előterjesztést.

Esetünkben hiánypótlásra nem volt szükség, viszont az ügyünk felelősével több alkalommal konzultáltunk telefonon és személyesen. Az ÁVÜ eközben konzultált a Földművelésügyi Minisztérium illetékeseivel is. Az egész konzultációs időszakban az volt a benyomásunk, hogy jól

állnak a dolgok, és teljesen egyértelműen lehet dönteni és helyben hagyni a VT javaslatait. Nem számoltunk azzal a ténnyel, hogy a közös vállalat alapítása nemcsak nekünk olyan szívügyünk, hanem valamennyi külföldi érdeklődőnek is. Mind a négy fél „győzni akart”, mind a négy felkereste az ÁVÜ-t, érdeklődött az ő döntési szempontjaikról, és a hozzánk beadott írásbeli ajánlatot meghaladó ajánlattal is

előállt egyik-másik cég. Nos, ez lényegében megnehezítette az ÁVÜ dolgát, olyan benyomást keltett, hogy az első ajánlathoz képest sokkal jobb kondíciókat lehet elérni, érdemes (sőt, szükséges) újra versenyeztetni az érdeklődőket.

Végül is megszületett az ÁVÜ-döntés, amely jóváhagyta a Pécsi Dohánygyár átalakulási szándékát. Jóváhagyta az addigi

(Folytatás a 2. oldalon)

Farsang

A fotó ugyan Rióban készült, de annyi közünk van hozzá, hogy a képen látható hölgynek Soplanac-t ígérték meg Nívót. A 4-5. oldal végén jelezzük...

A rajtköre már felléptünk...

(Folytatás az 1. oldalról)

tárgyalásait, a tárgyalási és döntési szempontokhoz sem volt észrevétele vagy kiegészítése. Javasolta azonban, hogy a vállalat adjon még egy utolsó lehetőséget valamennyi érdeklődőnek arra, hogy felülvizsgálhassa és javíthassa eredeti ajánlatát, ha úgy találja szükségesnek. Ezt a javaslatot azzal támasztotta alá az ÁVÜ, hogy számára valójában jobb ajánlatok is érkeztek, mint a vállalathoz írásban, így célszerű ezeket a kedvezőbb ajánlatokat írásban megkérni a cégektől és újra megvizsgálni ezek illeszkedését a gyár stratégiai céljaihoz. Mérlegelve az ÁVÜ javaslatát, úgy döntöttünk, hogy december utolsó napját jelöljük meg mint legutolsó ajánlattételi határidőt. Mind a négy külföldi partner válaszolt felhívásunkra. Aki javított ajánlatán, az elsősorban az exportlehetőségre fektetett nagyobb hangsúlyt, valamint a Pécsi Dohánygyár értékét ismerte el magasabb összegben, mint az első (őszi) ajánlatában.

Január első napjaiban a VT újra összeült, és a második fordulóban is a British-American Tobacco ajánlatát találta legkedvezőbbnek, valamennyi szempont mérlegelése alapján ismét a B. A. T.-t jelölte meg mint óhajtott partnert. Az ÁVÜ ígéretének megfelelően a legrövidebb határidőn belül, január 9-én megtárgyalta a vállalati javaslatot, és azt teljes egészében jóváhagyta. Egyetlen kikötés volt, mégpedig a vállalat értékét rögzítette oly módon, hogy azt minimum akkora értékben kell meghatározni, mint amekkora a legmagasabb ajánlatban szerepelt. (Mivel az állami vagyon sorsáért az ÁVÜ a felelős, ez a megkötés valahol érthető, ám logikailag és elsősorban gazdaságilag nem feltétlenül indokolt.)

Az ÁVÜ döntéséről írásban értesítettük az összes pályázót, s egyúttal megkezdtük a kétoldalú tárgyalásokat a B. A. T.-vel. Az üzleti tárgyalások hosszadalmas — és néha idegőrlő — folyamata kezdődött meg, melynek végén sor kerülhet a közös

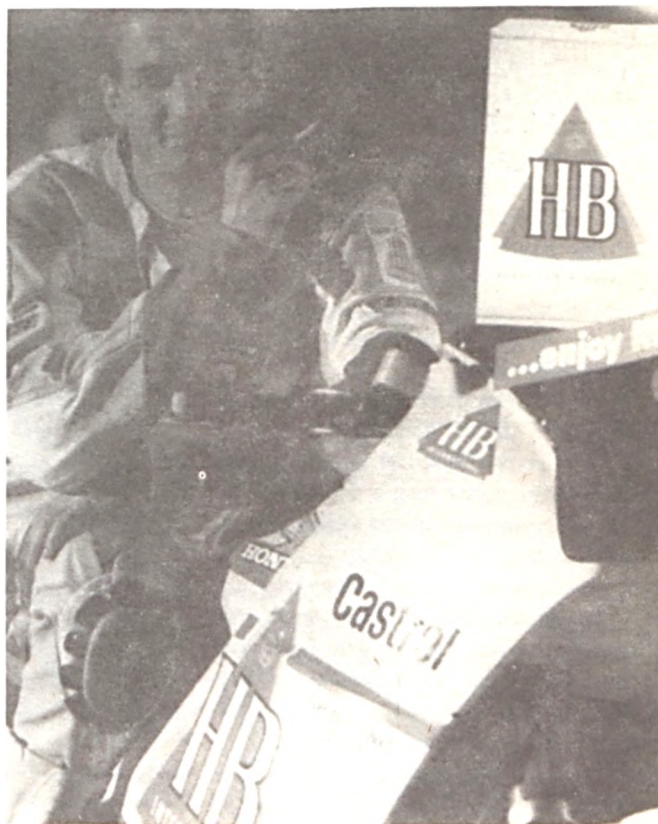

vállalat megalapítására. Amíg eljutunk odáig, rengeteg feladatot kell elvégezni, sok problémát megoldani és számtalan véleményeltérésben megnyugtató módon megegyezni. A munkák egy részét magunknak kell elvégezni az Ernst and Young szakértőkkel együtt, más részét pedig a B. A. T. szakembereivel közösen. Ez

az oka, hogy annyi vendég fordul meg mostanában nálunk.

A legközelebbi fontos lépés most a szándéknyilatkozat kidolgozása. Ez a munka akkor kezdődött el, amikor a B. A. T. elnöke, Sir Patrick Sheehy látogatást tett nálunk.

Simon Éva

Pécsi Dohánygyár

A Pécsi Dohánygyár dolgozóinak lapja
Szerkeszti a szerkesztőbizottság

Felelős szerkesztő:

dr. Simonné dr. Bernáth Erika

Kiadja az AS-B Kft.

Baranya Megyei Irodája

Felelős kiadó: az irodavezető.

Előfizetési díj egy évre: 27,60 Ft

Készült a Temporg Kisszövetkezet
nyomdájában

Felelős vezető: **dr. Kállal Sándor**

Párbeszéd a Knerrel

A papírügyek nehezek...

Régi kapcsolat fűz bennünket a békéscsabai Kner Nyomdához, a címjelzők, fejszárók, gyűjtőcsomagoló papírok és legutóbbi időtől a keménykartonos burkolóanyagok ma már legnagyobb mennyiségű és szinte egyedüli szállítójához. A több évtizedes kapcsolatban voltak hűtenkedések részünkről, és többnyire azért, mert a piachoz történő gyakori programváltozásainkat — különösen a felfutó termékkála növekedése miatt — sokszor nem tudták időben követni. Akkor, abban az időben, ilyen szempontból jóval rugalmasabbnak ítéltük meg az Állami Nyomdát, s igényesebb termékeink burkológyártását ehhez a vállalathoz tettük át. Később viszont bekövetkezett az a helyzet, hogy ez a vállalat belső szevezetlensége folytán kezdett szétesni, rugalmasságából veszteni, szinte teljesen megbízhatatlanná vált a minőségbiztosítás terén is, egyre több szállítmányt kellett egy az egyben visszaküldeni mint minőségre nem megfelelő anyagot. Így kis kitérővel — amelyet a kecskeméti Petőfi Nyomda jelentett — újra a Kner Nyomdával szövetkeztünk.

Feladtuk a „több szállítóval történő versenyztetés” elvét, ez ugyanis ebben az esetben nem jött be. Nyugaton már e téren is előbbre járnak, ott esküsznek az egy szállítóra, természetesen ez a bizalom jól megalapozott, ami a mi viszonyaink között kevésbé mondható el. Hogy előrébb lépünk a minőség terén, az elmúlt év végén elhatároztuk, hogy kimunkálva és összegyűjtve a szabványban előírt követeléseinken felüli minőségi elvárásokat — melyek különösen vonatkoznának a magasabb árfekvésű, igényesebb cigaretták esztétikusabb megjelenítésére —, a szabványosított paraméterekkel együtt szerző-

désbe foglalva érvényesítenénk azokat a szállítóval. Ezt a törekvésünket bátorította a partnervállalat kedvező hozzáállása, ígérete.

A kezdet jól indult. A bonyodalmak akkor kezdődtek, amikor a papíron megfogalmazott minőségi követeléseket számértékben is meg kellett határozni, s azt a gyakorlati megjelenítéssel szembevetni. Ez derült ki a napokban a nyomdában tett személyes látogatásunk és egyeztetésünk során. Mi, a jelen levő két vállalat képviselői több ponton egyetértettünk, de hol vannak hozzánk a háttérpar vállalatai, mint a papírgyárak és a festékgyár, amelyek még véletlenül sem szállítanak azonos minőségű anyagokat, még egy tételen belül sem? A mi vállalatunknak a nyomdával szembeni 3 főkövetelése a következő volt: a burkolók mérete, az azokon alkalmazott színek s a grafikák esetleges elcsúszása egy általunk meghatározott tartományon belül maradjon.

Meg kellett értenünk, hogy partnereinknek ez nem kis gondot jelent a jövőre vonatkozóan, de valahol mi vagyunk mégis a megrendelők, akiknek kívánságait teljesíteni illik, különösen, ha azok nem is egetverőek, hanem a realitás talaján mozognak. Mit ne mondjak, a bonyodalmak sorolását hallva, a tárgyalás során a pesszimizmus többször elhatalmasodott bennünk, de végül is győzedelmeskedett az egészséges kompromisszum. A nyomdai kollégákkal folytatni fogjuk tudni megkezdett párbeszédünket, és bízunk abban, ha előbb nem is, de a II. negyedévtől ennek érezhető eredménye lesz a címjelzők minőségének fokozatos javulásában.

Dr. Kiss Elemérné

Debreceni Etüd

A Debreceni Dohánygyár új termékkel jelenik meg a hazai piacon Etüd márkánévvvel. Az Etüd cigaretta a világban közkedvelt amerikai blend típusnak megfelelő élvezeti értékű, melyet a gyártásához felhasznált jobb, minőségi fermentált dohányok, korszerű nagy porozitású cigarettapapír és a kellemes illat együttesen biztosítanak. Gyártástechnológiájával növelik az egészségre kevésbé ártalmas gyártmányok kínálatát, hiszen főfüstje csak 0,6–0,8 mg nikotint és 14–16 mg kátrányt tartalmaz cigarettánként.

Az Etüd cigaretta gyártásával egyidejűleg megvalósult csomagolásfejlesztési

törekvésük is, új termékük már három rétegű keménydobozos, csuklófedeles csomagolásban, polipropilén fóliával burkolt kemény kartonos kötegelésben került csomagolásra — az ez évben vásárolt és üzembe állított HLP 2-es gépen — és forgalomba.

A termék korszerű csomagolásától azt remélik, hogy a fogyasztók körében kedvezőbb fogadtatásban részesül és lehetővé teszi azt, hogy a középáras kategóriában piacon levő termékeknek idővel versenytársává válhat.

Az Etüd cigaretta ajánlott kiskereskedelmi ára 38,- Ft/csomag.

Mentolos cigaretták

Plusz egy: Sopianae Nívó

Az 1991-es év termékfejlesztésére vonatkozóan vannak elképzeléseink, de a döntést oly sok tényező befolyásolja, így a több alternatíva közül is nehéz a legjobbat kiválasztani. Eldöntöttük már az előző évben, hogy a mentolos termékválasztékot növelni fogjuk. Minden bizonnyal felmerül a kérdés, miért a mentolost, hiszen oly kevesen vannak, akik ilyen cigarettát szívnak?

Az értékesítési adatokat elemezve látható, hogy a mentolos termékek aránya az összes fogyasztáson belül 1,3% körüli érték, már évek óta. Minden bizonnyal nem is fog ez lényegesen megváltozni, ám most érdemes odafigyelni egy szűk fogyasztói rétegre is. Jelenleg a mentolos cigarettáknak négy változata van forgalomban, melyből a legkeresettebb termék a mentolos Sopianae (évi 212 mdb), ezt követi a Filtol (84 mdb), majd a mentolos Helikon és a mentolos Symphonia összesen 20, illetve 10 mdb-os fogyasztással. Hazánkban is követtük a külföldön kialakult szokást, hogy a már meglévő és ismert termékek léteznek egy mentolos változata is.

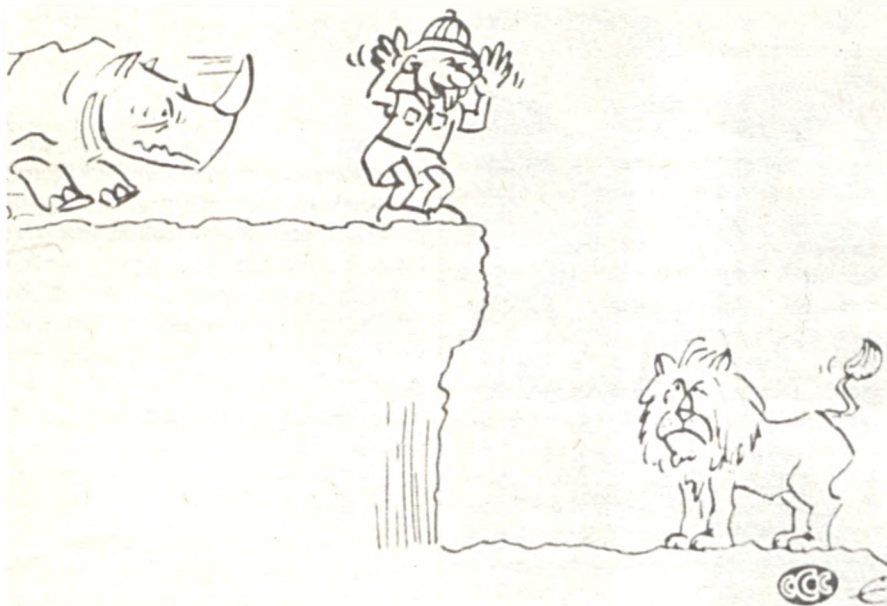
Ha a felsorolást áttekintjük, látható, hogy box és 100 mm-es hosszúságú mentolos termék még nincs forgalomban. Erre alapozva fogjuk hamarosan gyártani és forgalomba hozni a Sopianae Nívó box 84 mm-es cigaretta mentolos változatát. Ez a termék magasabb minőségi kategóriát képvisel, talán lesz olyan a cigarettázók között, aki megkedveli. A korszerűségét még fokozza, hogy C-vitaminos füstszűrővel készül. Jelenleg a kialakítása befejező szakaszánál tartunk, kora tavasszal már kezdetjük a gyártását.

M. T. J.

Helyreigazítás

A januári számban a „Nyolchónapos csúcsmínőség” c. cikkben a minőségjeljesítményi tényezők %-a ismertetésénél a számok felcseréléséből adódóan a cigarettagyártás tényezője a II-es műszakban helyesen 212,7% helyett 122,7%. Olvasóink szíves elnézését kérjük

Farsang Farsang Farsang

Az előző oldalon olvashatták: a papírügyc nehezék. Képünkön szemben a Kner, hátul az Állami Nyomda. Na, ki van középén? Hát persze! Mi vagyunk.

Egy fiatal ejtőernyős az első ugrásánál kétségbeesetten rángatja a különböző zsinórokat. Zuhan, zuhan, egyszer úgy 1000 méteres magasságban szembetalálkozik egy emberrel.

— Uram, nem ért ehhez a vacakhoz?

— Sajnos nem, én csak a gáztüzhelyet szerettem volna begyújtani...

— Papa, mondd, te hol voltál a szexuális forradalom idején? — kérdi a 10 éves Pisti az apját.

— Hát már rögtön az elején elfogott az ellenség és a hadifogságom idején kényszer munkát végeztem: nekem kellett mindennap mosogatnom.

Te, figyelj csak ezt a kalapos krapekot! Most mutatja be legújabb találmányát: hordozható, angol WC helyett...

Telefonébresztő

Telefonszolgálat ébreszti az előfizetőt, álmosan szól a készülékbe:

- Halló!
- Maga kért ébresztőt hajnali 6 órára?
- Igen, én kértem.
- Akkor húzzon bele, mert már fél tíz!

Földéhség

— Adják vissza! Ott a mag helye!

— Képzelm, Kovács úr, tegnap milyen szerencsém volt. Mentem az utcán, mire megkérdezte tőlem egy férfi, hány óra. Azt feleltem, hogy egy, erre pofon vágott.

— Mi ebben a szerencse?

— Hát képzelm, el, mi lett volna, ha dél van.

— Igaza volt annak az eladónak, aki azt ígerte, hogy nem fog sokat fogyasztani a kocsinak — jegyzi meg lelkesen

Farsang Farsang Farsang

Bemutatjuk új munkatársainkat: mohácsi mintaboltunk vezetője

Az én kocsim legnagyobb előnye, hogy 4 másodperc alatt benne van a szásban...

Kiss úr a feleségének — hiszen ha kocsival elmegyünk bárhova, a mentő mindig ingyen hazához bennünket.

•

Főnökök egymás közt

— Hányan dolgoznak nálad az üzemben?

— Az attól függ, hogy ott vagyok vagy sem...

•

— Karcoska, képzeld: a szomszédunkban kisbaba született!

— Jaj, papa olyan vékonyak ezek a falak: már háromnegyed éve megjósolhattam volna...

•

Két szomszéd beszélget

— Ide figyeljen, szomszéd úr, fogadjunk, hogy meglepem. Minden délután meglesem, hogy ön és a felesége a nyitott ablaknál szeretkeznek és még a függőnyt be sem húzzák.

— Elvesztette a fogadást. Nem is szoktam otthon lenni délutánonként.

— Ön először Dórizval a függőágyban volt, aztán Ritával masszázson, végül Nórával a szaunában, s most nem akar fizetni! Hívom a rendőrséget!

— Ne tréfáljon! Gondolja, hogy azok majd fizetnek?

Az első oldalon jeleztük... Úgy tűnik, megkapta!

A polgári védelemről

„De vizsgáljuk meg kissé részletesebben...”

Se pénz, se paripa, se fegyver

Menet közben sokan megkérdezik — ki egy kicsit viccesen, ki ironikusan, ki csak egyszerű érdeklődőként —, hogy „Mi van a polgári védelemmel?! Megszűnt?!”

Erre a kérdésre szeretnék most válaszolni elsősorban dr. Pataky Iván nyugálományú ezredes, a szaksajtóban megjelent cikkének felhasználása alapján. (Az ezredes úr a Polgári Védelem c. lap főszerkesztője volt hosszú időn keresztül, s mint ilyen, hazánk egyik legismertebb polgári védelmi szakértője.)

Hazánk földrészünk természetileg viszonylag védettebb zugában helyezkedik el. Természeti katasztrófa tekintetében emiatt területünkön elsősorban árvizekkel, földrengésvészellyel, ipari katasztrófákkal (radioaktív és vegyi), lokálisan pedig tüzekkel (tűzkatasztrófákkal) lehet számolni. Ezek felszámolására jelenleg legközelebb a Magyar Honvédség áll, lokális tüzek esetében pedig a tűzoltóság.

Először nézzük a honvédséget: ez áll jelenleg az azonnali alkalmazáshoz legközelebb, de a huzamosabb ideig tartó igénybevétel esetén (pl. Csemobil, járványos állatmegbetegedés) már más a helyzet. A honvédségnek nem alapvető feladata a katasztrófa elleni küzdelem, ezért a parancsnoki és a személyi állományt külön ki kell képezni a speciális, az alprendeltetéstől jelentősen eltérő feladatokra. Erre pedig a jelenlegi politikai és gazdasági helyzetben, figyelembe véve a sorállomány várhatóan mind rövidebb szolgálati idejét, egyre kevesebb mód lesz, ugyanis az egyéves szolgálati idő alatt idő sem lesz ilyen irányú felkészítésre. Többhetes, esetleg hónapos bevetések esetén pedig a honvédség alapvető feladatának ellátása, a haza fegyveres védelme és arra való felkészítés kerülhet veszélybe. Így a jövőben a honvédséget ilyen esetekben csak a végszükség és csak eleve a katasztrófa elleni küzdelemre létrehozott speciális, illetve tömegszervezetek mozgósításáig, beérkezésig szabad felhasználni.

A katasztrófaelemzések során rá kell jönnünk, hogy hazánkban nagyon sok, jelenleg jól felkészített, több évtizedes múlt-

ra visszatekintő, nagy szakmai gyakorlattal rendelkező szervezet áll rendelkezésre (tűzoltóság, árvízvédelem polgári védelem, egészségügyi szolgálat). Látszólag tehát minden rendben van, a honvédségre ebben a tekintetben nincs is szükség. (Továbbiakban idézem dr. Pataky Iván ny. áll. ezredes a „Honvédségi Szemle” 1990/5. számában megjelent cikkét.)

„De vizsgálódjunk kissé részletesebben, s rögtön kiderül, hogy minden szervezetnek — legyen a legfelkészültebb is — komoly korlátai vannak. Vegyük a tűzoltóságot. Hatalmas tapasztalatokkal, sikerekben gazdag sok évszázados múlttal rendelkezik. Azonnal riasztható és azonnal bevethető! Még a felszerelése is jó. Az egész szervezet alaprendeltetése a tűzkatasztrófa elleni harc. Állománya a szó nemes értelmében profi. Minden olyan igénynek megfelel, amelyet ma az anyagi költségek, terhek zömét viselő vállalati vezetők szinte naponta hangoztatnak a sajtóban. Mégis, e szervezet is csak viszonylag kis terjedelmű és rövidebb — néhány napos — időtartamú katasztrófa esetén lenne hatékony. Bonyolult, összetett feladat megoldása, például nagy területű tűzoltás, emberek százainak egészségügyi ellátása, élelmezése, ivóvíz-szolgáltatása, elhelyezése és így tovább, már meghaladná erejét és lehetőségeit. Egy földrengés esetén pedig tetetetlenül állna. Az alprendeltetéstől eltérő katasztrófák — például vegyipari, nukleáris erőmű, járvány stb. — esetében pedig önmaga is könnyen áldozattá válhatna, mivel sem felszerelése, sem kiképzése nincs az ellenük való védekezésre.

Napjainkban mind gyakrabban emlegetik a polgári védelmet mint a katasztrófa elleni küzdelem hatékony szervezetét. Ezt többen a szervezet részére elérendő célként is megfogalmazták. Csupán „pénzt, paripát és fegyvert” nem adtak a feladathoz. Azaz a feltételeket nem teremtették meg a szervezet megfelelő átalakításához. A ma működő magyar polgári védelmet — a rakéta-nukleáris világháború katonai doktrínájának megfelelően — egy általános nukleáris rakétaháborúra készítették

fel. A katasztrófavédelemben csak másodlagos szerepet kapott! A polgári védelem feladatát meghatározó 2041/1974. (XII. 11.) Mt. h. számú határozat előírja, hogy közreműködik „az elemi csapás, az ipari és egyéb katasztrófa megelőzésében, következményeinek csökkentésében, mentésben és a károk helyreállításában”. Megismételtem: közreműködik! Tehát szó sincs szervezethez kötött konkrét felelősségről. Ez egyébként nem akadályozta meg, hogy az esetek túlnyomó többségében, amikor az alkalmazás követelményei és feltételei összhangban voltak a szervezet adottságaival, a polgári védelem nagyon is hatékonyan dolgozzon a katasztrófa megelőzésében, következményeinek felszámolásában. Csupán néhányat emelek ki a jelentősebb munkák közül.

Húsz évvel ezelőtt, az 1970. évi tiszai árvíz során május 15. és június 14. között 20 020 embert mozgósítottak és vetettek be a mentő munkába. Több ezer km² területet, 26 falut, 7634 kutat és 64 törpevízművet tisztítottak meg és fertőtlenítettek a polgári védelmi szakszolgálatok. Több tízezer állati tetemet semmisítettek meg — és így tovább. Makó város lakossága szervezett kitelepítésekor 2500 közúti jármű és 25 vasúti szerelvény bevonásával egyetlen éjszaka 51 700 főt szállítottak el a városból veszélytelen területre. Vagy 1972–73-ban, a száj- és körömfájás járvány idején csak Hajdú-Bihar megyében 700 fő szakszolgálati vezető és beosztott több mint két hónapos megfeszített munkával — becslések szerint — mintegy 2 milliárd forint értékű háziállatot védett meg. Csak fertőtlenítésre 800 000 liter klórlúgot és 32 ezer liter formalint használna fel, és 7800 liter vakcina felhasználásával 2 millió oltást végeztek.

De idézhetnénk a csernobili katasztrófa utáni napokat, amikor a belkereskedelmi, valamint a mezőgazdasági és élelmezési minisztériumok által működtetett védelmi rbv-adatszolgáltató és ellenőrző rendszer mintegy három hétig teljes alkalmazási készületben működött és méréseink, ellenőrzéseink pontosságát, hitelességét az egész világ ismerte. Csupán itthon „felejtettük el” propagálni e tényt.”

(Folyt. köv.)

Új program az óvodában

„Ha meg tudjuk engedni a gyermeknek, hogy azonos legyen önmagával és barátunk legyen anélkül, hogy megkísérelnénk őt felsőbbrendű tudásunkkal megreformálni, vagy megváltoztatni olyanra, amilyennek lennie kellene, akkor átélheti az egész életre szóló tanulásért folyó emberközponitú nevelés kimagasló élményét.”

(Harold C. Lyon)

1990. szeptember 1-jétől új program szerint dolgozhatunk óvodánkban. Őszől a korábbi nevelési program továbbfejlesztett változata szerint dolgozunk. Szemléletében szociálpszichológiai és fejlődéslélektani, míg tevékenységében a játékot, a munkát, a tanulást kezeli kiemelten. A program fő erénye, hogy érezhető a gyermekek és a felnőttek interakcióira — óvónő-gyerek kölcsönös viszonya, mely pszichológiai állapotokra és külső tevékenységekre is áttérjed — való építkezés és képességfejlesztő törekvés. Meghatározhatja az időkeretet és a kötött, illetve kötetlen szervezését a tevékenységek között. Ezzel dolgozunk jelenleg (szülőkkel egyeztetve) a nagycsoportosokkal.

Új a vegyescsoporttal való ismerkedés (kis-középső csoport), mind ismeretanyag, mind gyerekösszetétel miatt. Mind ez ideig választható alternatív programokat az óvodai nevelésben nem vezettek be, a különböző törekvések minisztérium által engedélyezett kísérletként érvényesülhettek, melyek eltérő koncepciót (elgondolást) tartalmaznak (pl. idegen nyelvű, művészeti nevelésre épülő program).

A világon jól ismert (600) Waldorf-óvoda, amelyek közül egy Solymáron működik. Alapelve: fejlődéslélektani alapokra épít, a gyermek egyéni szükségleteire figyel. Természetes alapanyagokkal dolgoznak, állandó mozgás-cselekvésben telnek napjaink (pl. főzés, takarítás, közös ének stb.). Csak délelőtt működik, egy-két hónap után 2–3 hetes szünetekkel szülők-óvónők szoros együttműködésben dolgoznak.

A Soproni Óvónőképző Főiskolán kísérletként többféle változatot dolgoztak ki: tevékenységcentrikus modell (*Stöckertné*), a Freinet-mintára kidolgozott modell (*Zsámbokiné, Eperjesiné*) közel a természethez, nemzeti-ségi és idegennyelvi program (*Talabárné*), átmenet a hagyományos és a kötetlen szervezés között (*Szalainé*), nevelés, játékkal, mesével (*Zilachiné*), kreativitásra (alkotásra) épülő prog-

ram (*Fodorné*), ökumenikus-keresztény szellemű óvoda-pedagógia (Geisler Eta utcai óvodában). Általában valamennyien az indirekt (közvetett) és a rejtett tanulásra törekcszenek. Az óvodai nevelésben meglevő módszertani szabadság nyomán egyre több önálló törekvést tapasztalunk. A megismert alternatív lehetőségeket kiegészítésképpen építjük be a pedagógiai gyakorlatunkba — óvónői egyéniség és a gyermek fejlettségi szintjére építve, a helyi lehetőségekkel élve. Tehát nem átvenni a programot, ami adott helyen él, hanem átformálni, gyúrni saját egyéni programot kialakítva. Lényege: személyre szabott és a helyi sajátosságokhoz alkalmazkodó módszertani szabadság.

A nevelőmunka hatékonysága nem tervezési módokon, technikai változásokon múlik (pl. videó), hanem az óvónők *gyermekcentrikus személyiségén, alkotó ambícióján, szakmai tudásán*. Tervezésünk megelőző szakasza a *gyűjtés*. Elméleti anyagok, továbbképzések, megfigyelésekből és rengeteg mese, vers, ének spontán felidézéséből áll. Ábrázolási technikák, eszközök készítése, élményforrások (pl. múzeum, boltlátogatás, vásár, uszoda) „feltérképezése”. Ezt követi a rendezés logikai elve, mely köré csoportosul a tervezés tartalma (pl. évszak, napszak, jeles napok stb.). A tervnek rugalmasnak kell lennie, a gyermeki spontaneitás (rögtönzés) miatt (pl. reggeli élmény, karambol történet — közlekedési téma — rendőr munkája — közlekedési szabályok felelevenítése stb.).

Ezért tekintjük hozzánk közelálló-nak a tevékenységcentrikus Stockerné programját, melyet „átültetünk” a helyi adottságokra — ősszel várhatóan két vegyescsoportra (kis-közép, illetve közép-nagycsoportra), a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodva, naprakészen tudni, kinél mire kell figyelni, fejleszteni, irányítani más tevékenység felé.

Gerbemé

Eper és vér

És én? És te? És mi? (És ők?)

1969. Berkeley Egyetem, USA. Diáklázadás, Európa már túl van az egészen. 1971-ben már nálunk is vetítik a filmet (*Eper és vér*), amely egy későbbi mozgalom előképe. Az erőszak bemutatása az erőszak ellen. Ennek a filmnek köszönhettem, hogy megismerkedtem a világ fiataljainak pacifista mozgalmával. Mit is tettünk mi akkor?

Ma, amikor újra vetítik ezeket a filmeket, és átgondolom a mai helyzetet, egyet kell értenem *Horváth Péter* íróval: nem lehet tabula rasát csinálni. Nagyon sokunk teljes élete az a 40 év, amelyről most azt mondják, el kell törölni és újra kell kezdeni. Én nem akarom újrakezdeni.

Valamikor írtam egy tanulmányt az ideológia és a hatalom viszonyáról, az ember manipulálhatóságáról. Ma már azt is tudom, hogy az *Eper és vér*, a *Szélid motorosok*, a *Nagyfítás* stb. filmek bemutatása nálunk (viszonylag gyorsan) is ehhez a manipulációhoz tartozott. Hiszen mi, a fiatalok amúgy is felverteztük magunkat a „társadalom” ellen. Amíg verseink, dalaink nem a szocializmus ellen szóltak, hanem egy emberibb léleért, békéért, humanumért, addig nem volt baj velünk. Megnézhettük a fenti filmeket, elolvashattuk a beat-nemzedék költőinek verseit és közben a „lám-lám, íme nektek a kapitalizmus” szöveget hallgathattuk mellé. *Ladányi* nem volt, nem lehetett élbéli költő, de a periférián megtúrték, köteteket kiadták, hiszen nem alapjaiban támadta a szocializmust, hanem annak csak a felső hatalmi rétegét, az újjgazdagokat. Akkor el is hittük, hogy ezeknek a kinövésseknek a leoperálásával minden szépé és jóvá válhatna. Az már inkább elgondolkodtatott (már akkor is), hogy nem tiltották a Che Guevara-kultuszt körünkben, de megfigyelés alá kerül-tünk, amikor Mao piros könyvéért bementünk a kínai követségre. Arra is kíváncsiak voltunk, hiszen az *Eper és vér*ben a két fotó egymás után jelent meg. Azt az eszmerendszert tiltották megismerni. Akkor jöttünk rá, hogy az erőszak nemcsak nyíltan jelentkezhet (amit a filmben a Nemzeti Gárda képviselt), hanem alattomban is.

(Folytatás a 8. oldalon)

Eper és vér

(Folytatás a 7. oldalról)

Miért is írok ennyi mindent egy 20 évvel ezelőt bemutatót film kapcsán? Visszaulok az elejére: nem tudok saját életemben tabula rasát csinálni. Nem tudom meg nem történné tenni egész eddigi életemet, hordozom magamban az eseményeket. Egykori énemből lettem azzá, aki ma vagyok. A hatalommal való egykori torzsalkodásaimat akkor sem éreztem hőstettnek, de a rendszerváltás tükrében sem lettek azok. Szamizdat irodalmat olvasók és írók, akik ma hősként bújnak elő minden szegletből, elfelejtik, hogy annak az irodalomnak az alapja a hatalom által kiadott könyvek, filmek, lemezek voltak, amit bárki elolvashatott, de a margón túli irodalom megértéséhez is szükségeltetett. Persze a hatalom egy bizonyos határon túl keményen lesújtott. Voltak valóságos menekülők is, kár lenne letagadni, de ma sem ők állnak elől, hogy hatalmat követeljenek.

Azt hiszem, ha valaki követi az országgyűlés munkáját, a felszólalásokat, megdöbbenve tapasztalja, hogy egy-két régebben jönevűnek számító közgazdász egészen másként beszél gazdasági kérdésekről, mint ahogy a hatalomváltás előtti munkái alapján várnánk. Ezeknek az embereknek folyóiratokban jelentek meg cikkei és rossz sokszorosítóval készített szamizdat anyagai együtt. A kettő között nem volt ellentét. A mai felfogásuk a hatalom pozíciójában mitől változott meg? Ez a tiszta lap hatása? Én nem kérek belőle. Ma sem tagadom le, hogy az eszmerendszerem a marxizmus-leninizmus alapjain épült fel, hogy gimnazista koromban megtagadjam, és egyetemistaként újra visszatérjek, aztán átlépve rajta egy magam építette idealista-filozófia rendszer mellett horgonyozzak le. De ennek a felépítéséhez hozzátartozott minden, ami eddig történt és volt.

Az Eper és vérnél kezdtem. Ajánlom megnézésre mindenkinek, annak is, aki 1971-ben látta, annak is, aki nem, és ajánlom feltenni a videós polcra, hogy gyermekeink is láthassák. Hiszen ők is lesznek lázadók, akkor nézzük meg velük együtt, hogy értsük és lássuk önmagunkat, mert anélkül másokat érteni és igazán látni nem lehet.

— Tézse —

Nagy Tökéletes Magyar

Abszurdum — de kié?

Bűnbak: „Akire — noha ártatlan — ráfognak mások bűnét.”

Az 1990-es év sok változást hozott. Egy dologban azonban nem sok minden változott meg — az elmúlt év is „kitermelte” a saját bűnbakjait. (Pl. Aczél Endre, Pozsgay Imre, Angyal Ádám, Békesi László, Bors Jenő, Tamás Gáspár Miklós stb.). Az 1990-es év „jelentős” bűnbakjaival közölt beszélgetést a „Mozgó Világ” januári száma. Ebből — az egyik riportból — idézek (saját összeállításban) néhány részletet. Tanulságos — így utólag — újra átgondolni, hogy kivel, miért, mikor, mi is történt...

Aczél Endre 1986-ban a Filmvilágban a következőket nyilatkozta: „A Híradó információs műsor, nem az a feladata, hogy az eseményeket értelmezze, hanem hogy nyilvánosságra hozza, továbbítsa őket. Én azt szeretném, ha a vezetők kivétel nélkül megértenék, hogy partnerként kell kezelniük bennünket, ahogy mi is annak tekintjük a közönséget, nem pedig kioktatandó iskolagyerekek gyülekezetének.”

Mozgó Világ (1991/1):

...abban az időben egy dologban bizonyos voltam, hogy ugyanis a politikai hatalom majdani új birtokosainak nagyon erős vágyuk támadt majd arra, hogy rátegyék a kezüket a közszolgálati tömegtájékoztató eszközökre, ezeket a maguk politikai szócsovévé tegyék. Ezt az MDF olyan robusztus ideológusaitól, mint Csurka István, többször olvastuk és hallottuk, nemcsak 1990 januárja után, hanem már január előtt is. Következésképpen olyan szimpla konklúzióhoz kellett eljutnom, hogy olyan személyi döntések következnek a televízióban, amelyek majd megtalálják a megfelelő eszközt, a megfelelő embert — tehát vezetőt, aki ezt végrehajtja —, amelyeknek én „áldozatul” fogok esni. Magyarul: félreállítanak. Mert ez a két műsor, amelynek szerkesztését én irányítottam — a Híradó és a Hét — túlon túl is kívánatos gyümölcs volt ahhoz, hogysem egyszerűen kiengedjék a kezükből. Amit nem tudtam és nem is tudhattam természetesen, az az volt, hogy bizonyos erők „elébe mennek” az óhatatlanul bekövetkező változásoknak. Mégpedig azzal, hogy pozíciókat építsenek ki a Magyar Televízióban. Meggyőződéseim, hogy ebből a szempontból Pálffy István eszköz volt — egyébként eszköz ma is... Akik a kormányzat részéről a prímet vitték, Kóhalmi a koordinátor, Szilvási a titkár — akinek

ugye ma pompás pozíciója van a miniszterelnökségben, nyilvánvalóan nem azért, mert nem tudta már akkor is a hatalom majdani urait megfelelő szakértelemmel szolgálni...

A kuratóriumban ücsörgő pártképviselők, azok az emberek, akik a tömegtájékoztatással se előtte, se utána nem foglalkoztak — azt kell mondanom, hála Istennek — azért imitt-amott felbukkannak. Ezek valamilyen oknál fogva úgy találták jónak, hogy a televízióban egy, azaz egyetlenegy személyi változást hajtsanak végre. Ezt a televízióban azóta sem volt személyi változás, egyetlenegy sem az én legjobb tudomásom szerint. Se lemondás, önkéntes távozás. Mindenki ott van a helyén... Kérem szépen... valóságos helyzet valóban volt a televízióban, hanem annak utána, amint azt minden ép elméjű ember, aki abban a szakmában dolgozik — hangsúlyozom, hogy ép elméjű és nem fizetett bértollnok — pontosan tudja, hogy azóta botrány botrányt követ a Híradó és a Hét házatáján. Ugye, az újságírói karnak a 70–80 százaléka egyszerűen megvált ezektől a műsoroktól, hogy milyen emberekkel pótolták őket, azt ne firtassuk, a szakma ezt is pontosan tudja, nem szükséges ezt kommentálni. Ez a kialakult helyzet a Nagy Tökéletes Magyar Abszurdum... — Egyébként illusztrációja annak, uram, hogy a népet, azt le lehet váltani. Igenis, a népet le lehet váltani. Ez megint „el van játszva”, pedig azt hittük, hogy ezt nem lehet még egyszer eljátszani... Én azt gondolom, engem nem elsősorban mint szerkesztőt, főszerkesztőt állítottak föl, hanem sokkal inkább mint közszereplőt, mint olyan embert, aki nyilvánvalóan politikai értelemben nem tud társ vagy támogató lenni egy ilyen vállalkozásban, mint az a feltételezett MDF-MSZP paktum... Én borzasztóan sajnálatosnak tartom ezt, és egyszerűen csak azok, akik azt feszegetik, hogy „ki milyen arányban”, és a „ne tengjetez túl” és a többi és a többi, ezek közönséges bűnözők az én szememben, nem tudok mást mondani. A magyar népre rászabadították ezt a tömegnyi idiofixmest, és ettől könnyebb lesz a légzés, jobb az alvás. Látnak, hogy mennyivel is könnyebb a légzés és mennyire jobb az alvás. Én őszintén, szívem mélyéből sajnálom, hogy ez a dolog idáig fajult, szóval, hogy ez a fajta aberráció, ez egyáltalán előfordulhat...”

K. K. J